

KERTINĖ
PARAŠTĖ

Vilnius – Šiaurės Jeruzalė

Lapkričio 24 dienos sekmadienio „New York Times“ pirmajame puslapyje Michael Specter pradeda straipsnį „In Lithuania, Storied Jewish Books Languish“ tokiais žodžiais: „Vilnius, lapkričio 21 diena. Dešimtys tūkstančių retų hebraiškų ir jidiš tekstų guli dulktose krūvose buvusioje katalikų bažnyčioje, išdžiūvę ir užmiršti. Daugelis jų yra iš 17-ojo ir 18-ojo šimtmečių, kai šis miestas tapo sau lygaus neturintis žydų intelektualinio ir dvasinio atsinaujinimo centru. Knygos, kurios sudaro, ekspertų nuomone, vieną didžiausių tokių rinkinių visame pasaulyje, pirmiausia buvo slepiamos nuo nacių, o tada dešimtmečius buvo slepiamos nuo sovietų po krūvomis žemės ūkio statistikų. Jos yra Lietuvos Nacionalinės bibliotekos nuosavybė. Jos direktorius sako, kad tai sudaro 'neįkainojamą turtą'. Bet mokslininkai nėra gavę pastovaus įėjimo bažnyčion, ir dvi moterys, kurios bando kataloguoti knygas, sako, kad jos nežino, kiek knygų dar likę patikrinti.“

Tos dvi moterys yra Larissa Lampert, kuri dėsto biblinę hebrajų kalbą ir rabiniską literatūrą Vilniaus universitete, ir Fira Branson, pergyvenusi holokostą. Larissa sako: „Tai mūsų palikimas. Čia yra visas, kas išliko iš žydų kultūros Lietuvoje. Mes turime tai išgelbėti, kad primumtume žmonėms, kas čia kadaise klestėjo.“

Michael Specter pažymi, kad Lietuvoje likę tik keturi tūkstančiai žydų. Bendruomenės vadovai sako, kad šios knygos yra stiprus ryšys su jų paveldėjimu, kuri naciai ir sovietai bandė išnaikinti. Tos knygos yra surinktos iš svarbiausių jėvų ir bibliotekų Rytuose Europoje. Žydų mokslininkai sako, kad knygos neturėtų likti Lietuvoje, kur naciai nužudė 240,000 žydų. „Knygos yra neįkainojamos vertės ir jos priklauso žydų tautai“, sako Allan Nadler, tyrinėjimų direktorius YIVO institute (kuris yra skirtas žydų ir jidiš kultūrai ir raštijai, įkurtas Vilniuje 1925 metais ir perkeltas į New York'ą po Antrojo pasaulinio karo). „Kito tokio rinkinio nėra niekur pasaulyje, o šios knygos nėra niekam dabar Lietuvoje gyvnančiam naudingos. Man nesvarbu, ar jos būtų atvežtos į New York'ą, ar Jeruzalę, ar kur kitur,

kur žydai galėtų jomis pasinaudoti. Bet joms trūnėti Lietuvos bažnyčioje kelia apmaudą“. Tačiau daugelis tų žydų, kurie pasilikę Vilniuje, sako, kad iš Lietuvos išvežant šį palikimą reikėtų neigti 600 metų žydų kultūrą tokioje gyvybingoje ir žydų kultūrai svarbioje vietoje, kad ji buvo vadinta „Šiaurės Jeruzalė“.

Sunku pervertinti Vilniaus svarbą pastarųjų trejų šimtmečių žydų kultūrai. Šio šimtmečio pradžioje Vilniuje buvo šimtas sinagogų, ir net keturiasdešimt nuosimčių Vilniaus gyventojų buvo žydai. Net šeši jidiš dienraščiai buvo Vilniuje spausdinami. Žydų „Bund“ buvo įsteigtas Vilniuje. Čia gimė pats garsiausias jidiš repertuarinis teatras – Vilniaus Trupė. Vienas iš garsiausių žydų kultūrinių centrų – Straušn biblioteka – buvo Vilniuje. Eljas ben Solomon Zalmen – Vilniaus Gaonos čia prieš du šimtus metų pradėjo žydų Apšvietos amžių, ragindamas žydus studijuoti gramatiką, astronomiją ir kitus mokslus, ne vien tik Torą.

Penktadienį lapkričio 29 dieną „The New York Times“ vedamajame „A Jewish Heritage Endangered“ toliau svarsto sekmadienį pradėtą temą. „Vilniuje bandoma atgaivinti žydų gyvenimą, bet trūksta ir finansinių, ir kultūrinių išteklių. Senstančių hebraiškų ir jidiš tekstų išsaugojimas yra pirminis reikalavimas. Žydų kultūrinės institucijos Europoje, Izraelyje ir Amerikoje turėtų suteikti finansinę ir techninę paramą perkelti rinkinį į labiau tinkamas patalpas Vilniuje, kur medžiaga galėtų būti restauruojama, kopijuojama ir kataloguojama. Laikymas medžiagos Vilniuje suteiktų žydų bendruomenei tame mieste testinimo pajautą ir būtų įkvėpimas miestui, kuris dar vis rungtis su dešimtmečiais besitęsiančiomis represijomis ir jėga primesto paties istorijos paneigimu. Patys tekstai pagyvėtų, jei būtų studijuojami toje vietoje, kurioje jie buvo sukurti.“

Kaip viskas supaprastėja, kai Lietuva nepriklausoma. Nereikėjo metų ar mėnesių publicistikos pasiekti sprendimo. Lietuvos Seimo pirmininkas Vytautas Landsbergis spaudai davė Seimo nutarimą, kad Vilniaus Gaonos sukakties proga bus atidaryta Gaonos vardu

Ir vėl grįžtant prie Čiurlionio...

VYTAUTAS A. JONYNAS

Jean-Claude Marcadé. L'AVANT-GARDE RUSSE 1907-1927. Tout l'art. Histoire. Paris: Flammarion, 1995. 479 puslapiai.

Jau yra tekę užsiminti*, kad jei anksčiau abstrakčio meno pradininku buvo laikomas Vasilijus Kandinskis, tai pastaraisiais metais meno istorikai vis labiau linkę tą tėvystę priskirti kitiems. Čekui Muchai arba mūsų Mikalojui Konstantinui Čiurlioniui. Keista, abiem atvejais, ne paryžiečiai.

Neseniai išėjusio iš spaudos Jean-Claude Marcadé knygoje L'Avant-garde russe, 1907-1927 pažvelgiama į šią kontroversiją iš kiek skirtingo regos taško ir, sakykime, diplomatiškai. Bet pirmiausia keli žodžiai apie patį veiklą.

Ankstesnes užuominas apie Čiurlionio vaidmenį aptikdavome beveik išimtinai albuminio tipo („Coffee-table book“) leidiniuose, glaudai aptariančiuose mūsų dienų, 20-ojo amžiaus, tapybos bei skulptūros raidą. Jean-Claude Marcadé studijos dėmesio centras nepalyginamai siauresnis. Jo siekiamybė yra apskritai Rusijos meno raidos originalumą, novatoriškumą, „pirmenybę“ ar, jei norit, „pranašumą“ labai trumpame 1907-1927 metų suklestėjimo laikotarpyje. To periodo pasirinkimas neatitiktinai. Kaip kiekvienam žinomai, ne Hitleris pats pirmas pasmerkė vadinamąjį „išsigimusių meną“ („Entartete Kunst“), bet tėvelis Stalinas su savo sėbrais. Nuo 1927 metų bet koks eksperimentavimas, bet koks naujų kelių ieškojimas meno srityje buvo šluote iššluotas.

Jei savo išorę, skirtingu formatu, Jean-Claude Marcadé knyga skiriasi nuo įprastinių meno leidinių, tai iliustracijų jai netrūksta. Apytikriai apskaičiavus, joje esama 122 spalvotų ir apie 420 nespaltvotų reprodukcijų, kartais tiesa, negailestingai sumažinto formato. Bet jau sprendžiant iš

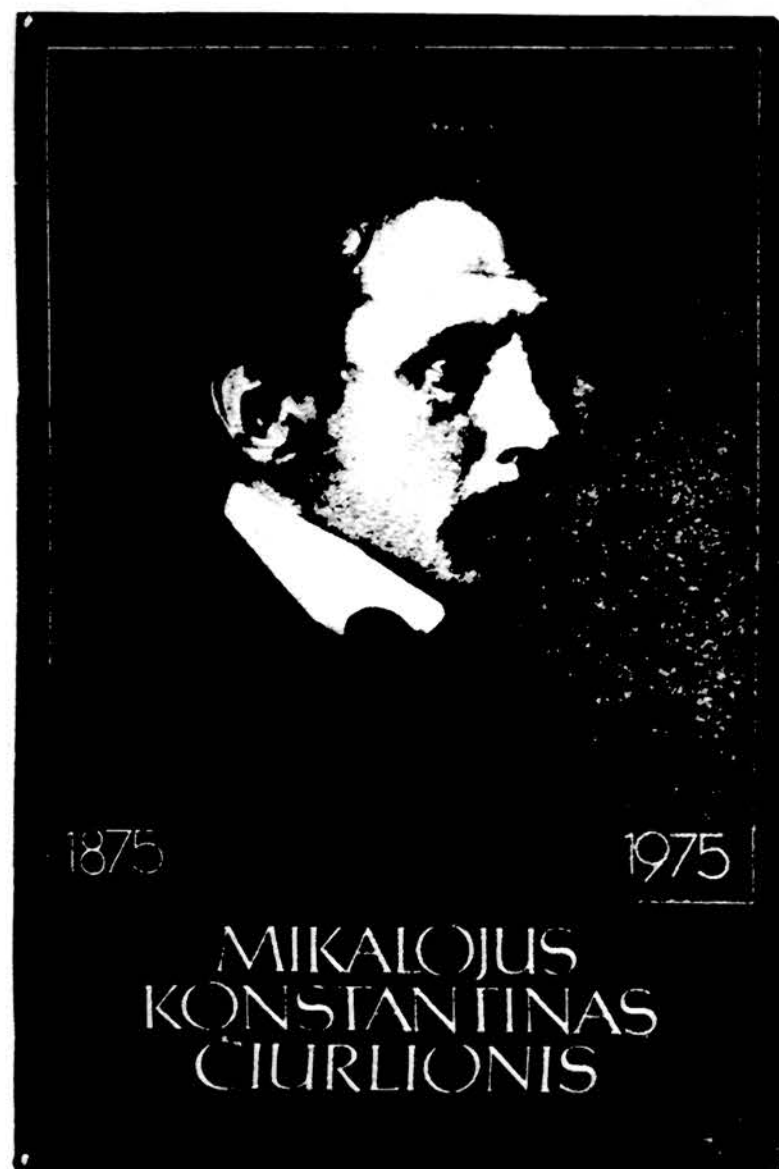
cituojamų šaltinių, iš pridamos bibliografijos ir, savaime aišku, ir paties turinio, Jean-Claude Marcadé veiklas yra tikrai pionieriško mato darbas. Jame aptariami labai detalai visi anuometinio rusų meno poslinkiai – neoprimitivizmas, cezianizmas, rusiškasis fauvizmas, kubo-futurizmas, ankstyvasis abstraktizmas, suprematizmas, konstruktivizmas bei Matiuchino ir Filonovo mokyklų poveikiai. Neatrodė, kad autorius būtų dėstęs universitete. Apie jį sakoma, kad jis slavistas, meno knygų vertėjas, ir garsiojo prancūzų CNRS (Centre National de la Recherche Scientifique) darbuotojas. Iš veikalo aiškiai juntama, kad jis yra rimtai išnaršęs muziejus bei archyvus, peržvelgęs turimas rusų menininkų atsiminimų bei korespondencijų knygas. Jam gerai pažįstami menininkų tarpusavio pavydai, kerštavimai, nesutarimai, patyčios...

Nenuostabu, jei ir Čiurlionio pavardę pirmą kartą sumirga knygos tekste mums gelbami malonios šviesos – D. Burliuko atkirtys meno kritikai A. Benois. Tarp kitko, niekur viešai iki šiol neskelbtam laiške: „Visi yra prieš mus“, rašo Burliukas. „Aš, o taip pat ir Vladimiras Burliukas, G. Jakulovas ir kiti, negalime niekur išstatyti parodon savo darbų ir nėra prasme guostis, kad kas pasikeis sekančiais metais, kadangi niekas nepasikeis. Vorkino ir Čiurlionio vulgarybės liks ir toliau patrauklesnės ir lengviau priėnamoms žmonėms“ (p. 26).

Prie abstrakčios tapybos atsiradimo Jean-Claude Marcadé sąmoningai prieina palengvėle, smulkiais žingsneliais.

„Abstrakcija“, rašo jis, „neabejotinai dominuojanti XX amžiaus meno apraška, perversmas mūsų mintijime, susirado Rusijoj sau irgi palankią dirvą“. Ir čia pat cituoja jis Jean Cassou mintis apie tai, kad bergždžias yra reikalas ieškoti, kam priskirtinas tos pakraipos pradininko titulas, tarsi būtų kalbama apie kokį išradimą pramonėje. Jo manymu, „kiekvienas tų genialių menininkų yra savitu abstrakčio meno išradėju, teisingiau yra 'savojo abstrakto' sutvėrėju“ ir „mėgint pasvert ar palygint tarpusavy jų įnašą esą beviltinga“.

Pritardamas Jean Cassou nuomonei, Jean-Claude Marcadé savo ruožtu pripažįsta, kad esama įvairių abstrakcijos lygmenų ir stilių – lyrynių, geometrinių, natūralistinių, konceptualių ir t.t. „Natūralistinė abstrakcija“ jis, sakysim, pavadina tokį stilių, kada atsiskaido tapyt aiškiai izoliuotas, tvirtais kontūrais apibūtas, figūras, pasitenkinant vien fragmentais, gabalais, pasisavintais iš supančios tikrovės kaip, pavyzdžiui, dangaus skliauto ar vandenų, šėlių ant žemės, mūro fragmentų ar audinio rietimo, gabalais. Tolesniam poskyryje speliuojama, kaip galėjo ilgainiui išsivystyti (pradedant Turner'iu) vis radikalesnis konkretaus objekto drobeje atmetimas. Palaipsniui mažindami objekto

E. Kvedarauko plakatas Čiurlionio šimtmečiui.

Jono Tamulaičio nuotrauka

„išskaitomumą“, kai kurie tapytojai intuityviai, pasamones po veikyje, nutapę drobes, kuriose nebebuvo žvelgiama akim objekto kontūrų.

„Tai kai kurių Gustave Moreau akvarelių atvejais“, teigiama toliau, „o Rusijoj – lietuvių, simbolistinio dailininko Čiurlionio atvejis. Kupinuos intensyvumo jo darbuose kai kas yra linkęs (čia esama nuorodos į bibliografiją) „izvelgti pirmąjį rusų abstraktistą. Faktas, kad Čiurlionio būta kompozitoriaus (jis yra pirmas klasikinės lietuvių kompozitorius), nėra bereikšmis. Muzikos modelis pasitarnaus be kitko ir kitiems rusiškojo abstrakto kūrėjams (ypatingai Kandinskio bei Larionovo atvejais)“.

„Gyvendamas Tahiti saloj 1899 metais Gauguin'as aiškino, kokį vaidmenį privalanti vaidinti spalva moderniajam mene: ji turinti vibruoti nelyginant muzikoj. Argi Matisse nėra pareiškęs savo „Tapytojo užrašuose“, pasirodžiusiuose žurnale La Toison d'or, jog spalvų harmonijos esančios panašios į garsų harmonijas muzikinėje kompozicijoj“.

„Sprendžiant iš to, kad Čiurlioniui yra pavykę perteikt visatos sferų muziką, dangaus skliautų ir jūrų tolių begalybę, žemės rutulio magmą, nuplieksta perregimos žvaigždynų šviesos, jam buvo neįmanoma netaisyti (kas kart vis labiau lengvasvoriu potėpiu) peizažų, esančių anapus pažįstamosios mums tikrovės, pagavą“.

„Ikonografiniu požiūriu, jisai (Čiurlionis) nuklydo, jei ne prie pat Abstrakto, tai bent iki tam tikros neregūracijos [non-figuration] laipsnio. Monet, tapydamas savus Londono peizažus, buvo priėjęs prie dar didesnio drobes už-

gardinėję rusų meno sklaidoj. Tas pastraipas palydi dvi Čiurlionio darbu („Jūros sonatos“ ir „Kalno“) nespaltvotos reprodukcijos. Nors tos nespaltvotos, labai sumažinto dydžio nuotraukėlės yra labai neryškios ir neįspūdingos, vis vien skaitytojai akių vaizdu, kad Čiurlionio laikytasi itin atokiai nuo pagrindinio avangardistų – neoprimitivistų, fauvistų, kubo-futuristų – srauto.

Kaip minėjom, L'Avant – garde russe imponuoja autoriaus kruopštumu bei erudicija. Jos pratarmėj tariamas iššūkis, išsakomas šiais žodžiais: „parodyti pasauliui, kad ne vien rusų tauta gali didžiulius savo milžinišką literatūrą, reto turtingumo muziką, ir originaliu baletu, bet taip pat ir 'neturtingaisiais' savo giminaičiais – tapytojais bei skulptoriais“. Jean-Claude Marcadé neabejotinai ji pilnai įgyvendina.

Tačiau staigmenos tuo nesibaižia. Jų aptinkam ir veikalo prieduos – bibliografijos skyriuje. Nuorodų pastraipoj į Čiurlionio kūrybos aptarėjus, tiek straipsnių, tiek knygų pavidalų, cituojami pagrindiniai šaltiniai, bet čia pat pažymima, kad išsamesnė bibliografiją skaitytojas galis susirasti Aleksis Rannit veikale: Mikalojus Konstantinas Čiurlionis. Lithuanian Visionary Painter (1984). Nelauktu ir įstabių dalykų yra tai, kad minimoji knyga yra „atplaišų“ leidiniu, išleista, kaip kad pilnai cituojama, Čikagoj Lithuanian Library Press pastangom. O tokie reiškiniai, kad svetimačiai intelektualai cituotų išsivijos leidinius, sakykim, yra pažymetina

(Nukelta į 3 psl.)

Ada Sutkuvienė

Angelas, paskendęs materializme 1995, pluoštas

Adas Sutkuvienės pluoštinio meno paroda Lietuvių dailės muziejuje, Pasaulio lietuvių centre, Lemont, Illinois, vyksta iki 1997 metų sausio 12 dienos.

Šiame numeryje:

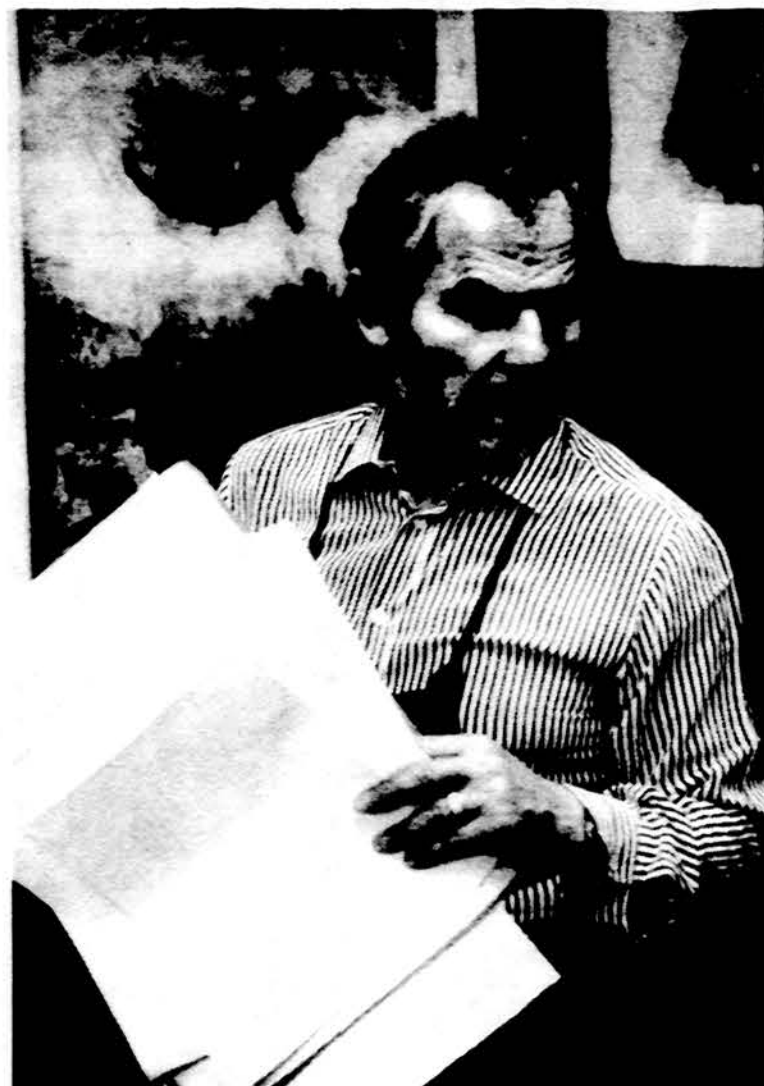
Šiaurės Jeruzalė tebėra brangintina • Čiurlionio kaip abstraktizmo pradininko vaidmuo naujame meno istorijos veikale • Apie dailininką Romą Viesulą (1918–1986) jo mirties dešimtmečio proga • Juozės Krištolaitės eilėraščiai • „Draugo“ kultūrinio priedo 1996 metų turinys

Prisimenant dailininką Romą Viesulą

JŪRA VIESULIENĖ

Romas Viesulas (Romualdas Veselauskas) gimė 1918 metais rugsejo 11 dieną Gerdainių kaime, Lasų valsčiuje, dabartinėje Latvijoje, vos Lietuvai paskelbus nepriklausomybę. Tai mažas bažnytkaimis, kuriame sustoja traukinys iš Daugpilio. Po karo ši Lietuvos dalis, o tuo pačiu ir Veselauskai, atsidūrė Latvijoje. Lietuva bene už tai gavo Palangą. Romo motina Juzefa Kozukauskaitė kilusi iš Žemaitijos. Ji baigė Zakopaneje, Lenkijoje, guvernantes mokslius ir tikėjosi lietuvių dvarininkų šeimoje gauti darbą. Su Romo tėvu, Juozu Veselausku, ji susipažino Maskvoje revoliucijos metu ir už jo ištekojo 1916 metais. Jie grįžo į Gerdainius gyventi su vyro motina. Romo motina buvo ramaus būdo ir labai religinga, o tėvas buvo labai energingas ir kūrybingas žmogus. Jis labai mėgo teatrą. Daugpilyje suorganizavo savo teatrą, rašė vaidinimus, statė spektaklius. Namuose jo nebūdavo — motina ir žmona tvarkė namus. Bet laukus reikėjo dirbti, o Romo tėvas to darbo purtėsi. Vakaraus grįžęs iš teatro naktimis ardavo lauką. Jis greit gavo žiovą. Romui sulaukus dešimt metų, tėvas mirė. Liko keturi vaikai: Vytautas (vyriausias), Romas, Kostas, ir Lionė. Motina augino vaikus, o močiutė bandė tvarkyti ūkį. Kadangi vyrų nebuvo, į ūkį atėjo pusininkai, kurie vykdė žemės ūkio darbus. Iš Romo tėvo pusės (Veselauskų) močiutė buvo labai sulenkėjusi ir Lietuvos nemego. Močiutės įtaigaujama šeima kalbėjo lenkiškai. Iš senų laikų, Romo motinos giminei turėjo lenkišką herbą, tačiau abiejų Romo tėvų šeimos buvo kilusios iš Žemaitijos.

Po tėvo mirties, besidalinant ūkį su pusininkais, šeima skurdžiai gyveno. Vasaros metu Romas važiuodavo pas tetą Rimšienę (motinos seserį) piemenauti dideliame ūkyje Žemaitijoje. Pas savo tetą Rimšienę, kuri buvo stipri lietuvė patriotė, Romas suprato, kad jis lietuvis, o ne lenkas ar latvis. Vieną vasarą kita teta, Zosė, inteligentė, gimnazijos mokytoja, suruošė visos giminės saskrydį, kurio metu Romas įsitikino, kad jiems reikėtų namuo-

Dailininkas Romas Viesulas dėsto studentams 1966 metais. Šių metų lapkričio 7 dieną suėjo dešimt metų nuo jo mirties.

se kalbėti lietuviškai, o ne lenkiškai. Grįžęs namo aštriai susikirto su močiute, ir užsispyręs kalbėjo lietuviškai, kad ir sunkiai. Tėtos Zosės dėka Romas ir brolis Kostas gavo stipendijas lankyti Lietuvos gimnaziją Rygoje. Ten gyveno bendrabutyje, ir tik šventėm ir vasarom grįždavo namo. Gimnazija Romą visiškai sulietuvino — jis pasidarė aršiu patriotu. Ją baigė 1939 metais. Nors visi mokytojai matė, kad Romualdas turi didelį talentą menui, Romas pats to nejaudė. Jis lengvai piešė mokytojo rimtą veidą, škiuodavo draugų linksmus žaidimus kieme, ir mamą, prie plytos maišančią puodą. Jau nam Romui tai lengvai sekėsi, lygiai kaip su broliu kieme spardyti sviedinį. Visiem buvo aišku, kad Romo vieta meno mokykloje, bet Romo vaizduotė skraidžiojo po pasaulį. Jis norėjo patekti į diplomantų tarpą. Romas troško tapti diplomatu, kaip jo dėdė dr.

Jurgis Šaulys, Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataras, tuo metu ėjęs generalinio konsulo pareigas Philadelphijoje, Jungtinėse Amerikos Valstybėse.

Diplomatijai rengdamasis Romas studijavo teisę dvejus metus Rygos universitete. 1941 metais jis persikėlė gyventi į Lietuvą, toliau tęsė studijas Vilniaus universitete, lankė Vilniaus teatro studiją. Bet rusams artėjant, visos šeimos nutarimu, 1944 metų spalio mėnesį Romas ir Kostas, būsimas kunigas, pasitraukė į Vakarus, o Vytautas ir sesuo Lionė liko su motina tėviškėje. Vokietijoje Romas ir karo metu, ir po jo blaškėsi — dalyvavo teatre (teatre ji draugai praminė Viesulą), dirbo įvairius darbus, ir tik susirgęs ir atsigulęs į ligoninę, vėl pradėjo piešti. Tada pats Romas suprato, jog jis turi talentą menui. „Dypukų“ laikais 1947 metais stėjo į prancūzų zonoje, Vokietijoje,

įsteigtą pabaltiečių Freiburg'o meno mokyklą ir ją baigė 1949 metais. 1951 metais Freiburg'e surengė pirmąją personalinę parodą.

Freiburg'o meno mokykloje, bedirbdamas su profesorium Telesforu Valium, Viesulas pamėgo grafiką ir Valiaus priežiūroje ją baigė, apvainikuodamas diplomą stipendija studijas pagilinti Paryžiuje, žymioje meno mokykloje, Ecole des Arts et Metiers. Paryžiuje jam gerai sekėsi. 1951 metais, kaip ir daugumas pabaltiečių, Romas Viesulas atvyko į Čikagą pas pusbrolį ir su kitais draugais iš Freiburg'o meno mokyklos įniko į darbus.

Jam rūpėjo grafika. Čikagoje Romas visas laisvas dienas ir vakarus dirbo grafikos studijoje, o dienos metu pinigų užsidirbti su draugais dažė Sv. Kryžiaus bažnyčią. Tą bažnyčią dažė ir dailino keli lietuviai menininkai, dauguma Freiburg'o meno mokyklos auklėtiniai. Po kelerių metų Čikagoje Romui pasiūlyta, kad visas meno judėjimas — parodos, menininkai, meno mokyklos, ir t.t., vyksta New York'e, ne Čikagoje. 1952 metais jis nutarė keltis į New York'ą.

New York'e gavo darbą per lietuvių draugus. Kurį laiką piešė antytes ir gulbes ant plastmasinių dušo užuolaidų, o vėliau rimtesnį darbą gavo vienoje architektūros firmoje ir piešdavo projektų modelius klientūrai. New York'e grafiką kūrė ne namuose, o Blackburn Studios. Ten susipažino su daug dailininkų ir pradėjo dalyvauti įvairiose parodose bei meno konkursuose. Jo karjera lėtai stūmėsi į priekį. Romas aplankė daugybę galerijų, kurių visose atsakymas i klausimą: „Ar suiktumėtė paimti mano darbus pardavinėti galerijoje?“, buvo trumpas „Ne!“.

New York'e meno pasaulis buvo užduras. Romui buvo sunku į tą pasaulį prasimušti. Aplamai tie metai New York'e buvo labai sunkūs. Pagaliau rado vieną galeriją, Wyche Gallery, kuri jo darbus pradėjo garsinti. Galerijos savininkas Wyche Romą pakartino prašyti prestižinės Guggenheim Fellowship stipendijos, kurią Romas gavo 1966 metais. Po metų Paryžiuje jo kūriniai pradėjo patekti į svarbias parodas, meno muziejų kolekcijas. Viesulas tapo grafikos meno pasaulyje, o ypač litografijoje, žinomas ir svarbus dailininkas. Guggenheim stipendiją turėdamas, Paryžiuje Romas ją panaudojo sukurti „Dainų“ ciklą — dešimt litografijų lietuvių liaudies dainų temomis. Jis išspausdino Dejobet studija, Paryžiuje.

Antrą Guggenheim stipendiją Viesulas gavo 1964 metais — šį sykį važiavo į Romą, Italiją. Ten būdamas American Academy, sukūrė dviejų dalių ciklą „Pastabos apie vaizdą ir garą“ („Notes on Image and Sound“) — juoda/balta ir spalvotos litografijos pirmoje dalyje; balti reljefai antroje dalyje. Šis ciklas laimėjo kelias premijas ir yra keliuose svarbiuose muziejuose. Trečią Guggenheim stipendiją gavo 1968 metais ir ją besinaudodamas sukūrė juodų reljefų ciklą „Raudos“.

Grafiką Romas pradėjo dėstyti netikėtai. Wyche galerijos savininkas ragino Romą bandyti dėstyti meno mokykloje, nors Romas baiminosi, kad jo anglų kalba nepakankamai gera. 1969 metais Temple universiteto (Philadelphia) meno mokykloje, Tyler School of Art, Romas gavo darbą dėstyti grafiką vieneriems metams. Po metų taip visas susiklostė, kad jis ten buvo priimtas į profesūrą ir po kelerių metų tapo grafikos skyriaus vadovu. Viesului labai patiko dėstyti. Iš pradžių jis manė, kad dėstydamas trukdys jo kūrybai, tačiau pamatė, kad darbas su jaunimu ji

Romas Viesulas. „ECO“ iš ciklo „Pastabos apie vaizdą ir garą“. 1965. Litografija.

palaikė kūrybingu ir jaunatvišku.

Romas buvo puikus mokytojas — po mirties pasipylė laišukai iš jo buvusių mokinių, sakantių, kaip labai Viesulas jiems padėjo kūrybiškai išsivystyti. Romas ugdė studento menišką pajautimą ir skatindavo studentą įkveikti tai, ką jis pats jaučia, o ne kartoti kitų menininkų ar mokytojų darbus. Romas buvo vienas iš tų dėstytojų, kuris prisidėjo prie Tyler meno mokyklos iškilimo į pirmųjų menininkų mokyklų eilę. Mokyklos profesijoje dirbo daugybė gerų dailininkų, kurių meno darbai, tarp jų ir Viesulo, buvo žinomi visoje Amerikoje.

Su Romu Viesulu susipažinau, bedirbdama Pirmojo pasaulio lietuvių jaunimo kongreso Finansų komitete. Man teko keliauti po JAV lietuvių gyvenvietes rinkti aukas Kongresui. Philadelphijoje būdamas sutikau Romą Viesulą, tada jau pasiūlymą daili-

ninką. Mes susituokėm 1968 metais ir apsigyvenom Philadelphijoje. Gyvenimas su Romu buvo labai įdomus — ne tik iš meniško taško, bet iš žmogiškos pusės taip pat! Man atsivėrė naujas pasaulis. Jis buvo vyresnės, negu mano kartos, asmuo (jo bendraamžiai: Kostas Ostrauskas, Jonas Mekas, Henrikas Nagys, Liūnė Sutema, Marius Katiliškis, Vytautas Ignas, Aleksandra ir Vytautas Kašubos, Darius Lapinskas, Viktoras Vizgirda, Telesforas Valius ir daug amerikiečių dailininkų, muzikų). Jo draugai buvo rašytojai, menininkai, poetai, muzikai. Jų galvosena nieko bendro neturėjo su mano, Amerikoje užaugusios jaunos moters, galvosena. Jo visas gyvenimas sukosi tik apie meną: dėstydamas universitete, o be to, beveik kas savaitę jis dalyvaudavo su savo darbais naujose parodose ir konkursuose. Mes lankydavomės kas savaitę galerijose ir muziejuose New York'e, Philadelphijoje, Wa-

shington'e.

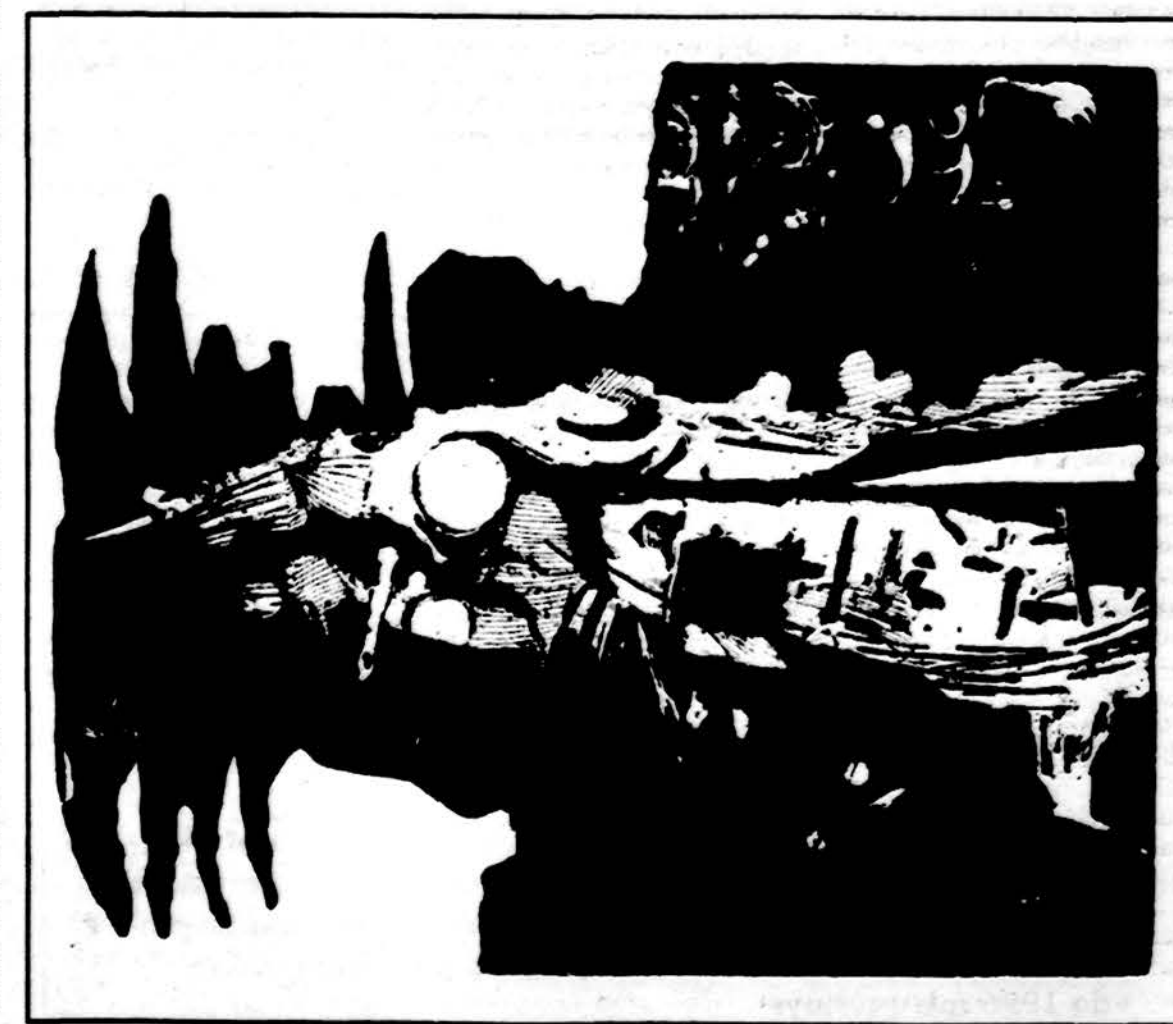
Pirmaisiais metais su Romu išmokau pakuoti paveikslus, grafikos darbus, bent po kelis siuntinius per savaitę, į parodas ar konkursus, kuriuose Romas dalyvaudavo. Tuo metu (1960-1975) Jungtinėse Amerikos Valstybėse grafikos menas klestėjo. Parodos vyko šimtais visoje Amerikoje, o ypač New York'e. Beveik kas savaitę atėdavo laiškas, patvirtinantys Viesulo dalyvavimą parodoje arba pranešantis kokios nors premijos laimėjimą.

Besilankant galerijose ir muziejuose, man aiškėjo, koks Viesulas buvo geras mokytojas. Jis mane išmokė, kaip vertinti meno darbus. Jis su dideliu užsidegimu man aiškino technišką darbo atlikimą, aptardavo menininko, besiekiančio savo tikslo, sėkmę ar nesėkmę. Jis išlavino mano akį, kaip atskirti gerus darbus nuo antraeilį. Vėliau, kai pradėjau

(Nukelta į 3 psl.)

Romas Viesulas kabina paveikslą „23-joji diena“ 1971 metais.

Romas Viesulas

Išvykimas, 1969. Ofetas

Marianna Veriovkina

Sudirinkimas, 1910

Marianna Veriovkina

Policijos postas Vilniuje, 1914-1915

Ir vėl grįžtant prie Čiurlionio...

(Atkelta iš 1 psl.)

reti. Jean-Claude Marcadé, atrodytu, tų skrupulų neturi. Faktiškai jo bibliografijos aptinkami netgi vieni leidinių lietuvių kalba: Marko Etkindo vertimą *Pasaulis kaip didelė simfonija* (1976).

Kuriozika ir kartu apmaudu, kad tuo pat metu Jean-Claude Marcadé kažkodėl praleidžia negirdomis kita, itin reikšminga lietuvių kalba, pasirodžiusi Vilniuje, kuriuo savo metu labai didžiulius žmones dėl jo išorės puošnumo ir reprezentacijos kokybės. Tai Valerijos Čiurlionytės-Karuzienės ir Juditos Grišenės redaguota monografija: *Mikalojus Konstantinas Čiurlionis*. Vilnius: Vaga, 1981 (c. 1977).

Tam leidiniui įvadą, išverstą į keturias svetimas kalbas, yra parašęs Lionginas Šepetys ir tai nepalyginamai prašmatnesnis leidinys už išeiviką, tikrinantį Vietoj 32 spalvotų reprodukcijų,

aptinkamų Rannit'o knygoj, čia turi 214 spalvotų ir antra tiek nespalvotų (piešinių bei grafikos darbų nuotraukų). Vien todėl buvo būtina nurodyti jo egzistenciją skaitytojui ir tas Marcadé neapsitūrinėjimas itin nemalonus.

Grįžtant prie *L'Avant-garde russe* leidinio, pravartu paminėti, kad Čiurlionio pavardė yra vienišė lietuviška pavardė minima knygoj. Ir čia kažkaip latviai mus lenkia. Jų Valdemars Matvejs (kažkodėl pakeitęs pavardę į Vladimirą Markovą) apšaukiamas leidinyje ne vien avangardinio sąjūdžio vėliavne, bet ir išskirtinio brandumo meno kritiku, netaikau misiusiu.

Lietuvos vardą išgirstam minimą vos vienam kitam kontekste. Aptardamas Muenchene gyvenusių rusų tapytojų spalvinių gamų savitumą, Marcadé pramena tą originalumą, kuris jautiamas Javlenksio bei Kandinskio atvejais (ypatingai

drobėse, tapytose prieš 1910 metus), „slavišku“. Bet, jo nuomone, Marianos Veriovkinos atveju, tektų pasirinkti terminą „Siaurietiškas“ ar „lietuviškas-slaviškas kloritas“, apsakant jo švytėjimą ir vaizkumą, kuriuos menininkės siela pasisavinusi savo vaikystės, praleistos Lietuvoj, laiku“.

Prierašas

Nors Marianna Veriovkina (Marianne von Werefkin) buvo žinoma Europoj dailininkė, priklausiusi ekspresionistų „Der Blaue Reiter“ grupei, jos pavardės neaptikau *Lietuvių enciklopedijoje*. Geru žodžiu, tačiau,

paminimas jos brolis Petras, prieš Didįjį karą buvęs Kauno, vėliau Vilniaus, gubernatorium.

Pasirodo Mariana yra dažnokai pasijį lankiusis ir sukūrusi tuose miestuose kai kuriuos savo paveikslus, savo nuotaika primenantis Edward Munch'o darbus. Deja, jie neliko Lietuvoj. Yra išlikę vien jos laišukai, rašyti kolegai Aleksejui Javlenkskiui, kurie yra saugomi Martyno Mažvydo bibliotekos rankraštyne.

Jais ir kita dokumentine medžiaga pasinaudojusi, dailėtyrininkė Laima Laukaitė yra parašiusi išsamų ir spalvingą straipsnį apie Marianną Veriovkina, išspausdintą šių metų *Literatūros ir meno* liepos 5 dienos numerį.

Prisimenant dailininką Romą Viesulą

(Atkelta iš 2 psl.)

Romui padėti spausdinti grafika, dar geriau suprastu, kaip grafika kuriama ir kaip pasireiškia gero dailininko talentas.

Po vienerių metų Philadelphiaje Viesulas buvo paskirtas Temple universiteto vykti į Romą, Italiją, dėti grafika to universiteto filiale, kurį Viesulas buvo padėjęs įsteigti. Į Romą keliavom per Ramųjį vandenyną, nes norėjom aplankyti Japoniją ir kitus Azijos kraštus. Romas labai mėgo keliauti.

Treji metai, praleisti Romoje (1969-1972), buvo prasmingi Viesulo vystymuisi. Jis apvairavo savo karjerą Venecijos Meno bienalėje 1970 metais. Ten atstovavo Jungtinės Amerikos Valstybės jam suteiktu titulu „Artist in Residence“ ir dalyvavo Bienalėje su savo grafikos darbais. Būti išrinktam iš visos Amerikos atstovauti Amerikai tarptautinėje parodoje Romui buvo nepaprastai didelė garbė ir dvasinis pasitenkinimas. Bienalėi jis sukūrė litografijų triptiką „Overpass“.

Tais patiais metais, gegužės mėnesį, mums gimė pirmas sūnus, Romas Tauras. Sūnaus gimimu jis labai džiaugėsi. Sūnus paveldėjo tėvo dovana. Dar jaunas būdamas, Tauras pradėjo piešti ir iki šių dienų piešia puikius žaidimus. Sūnaus gimimo proga Romas sukūrė pirmą didelį darbą ant drobės – „Apreiškimas“ („Annunciation“). Jis ilgai svajojo kurti didelius grafikos darbus, bet popieriaus mažas dydis ir spausdinimo aparatai apribodavo kūrinio dydį. Nutarė spausinti ant drobės. Patį įvaidį išpausė ant linoleumo plokštės. Darbą spausdinom mudu abudu – uždėjus dažą ant plokštės, uždėngėm drobę ir su mažais rutuliais ir šaukštais atspausdinom pirmą darbą – truko 10 valandų, bet rezultatas buvo puikus. Vėliau Romas panašiai sukūrė dar penkis kitus darbus.

1971 metais Romas pradėjo kurti „Raudas“ Salzburg'e, Austrijoje. Ten Augustiner muziejuje jis susidomėjo viduramžių kankinimais irankiais. Pralaidom visą savaitę Salzburg'e. Jis piebė ir fotografavo šiuos įvairius įrankius. Tai buvo pradžia, o vėliau iš to vystėsi „Raudų“ ciklas (jį yra 14 su puse). Juodo popieriaus, kuris gerai priimtų reljefą nėra. Viesulas dažė kiekvieną baltą popieriaus lapą specialiais dažais, džiūvino ir po kelių savaičių spausdino „Raudas“ nuo linoleumo plokštė. „Raudas“ sukurtas lietuvių liaudies raudų tematika. Jos išreiškia žmogų amžiais lydejusios kančios ir kartu Romo sielvartą dėl sovietų okupantų žiaurių lietuvių kankinimų. Pasukinis paveiklas nuplėštas per pusę, nes nutrūksta kankinimas... Lyg Romas būtų nujautes, kad Lietuvos kančios eina prie galo.

Grįžus į Philadelphia, Romas toliau dėstė Tyler meno mokykloje. 1973 metais mums gimė antras sūnus Vytautas, o 1974 metais dukterė Austėja. Vytautas šiuo metu studijuoja meną toje pačioje Tyler mokykloje ir turi tėvo temperamentą ir talentą menui. Austėja šiais metais baigė lingvistiką Georgetown universitete. Ji nuo mažens rašo poeziją ir aplamai domisi menu ir literatūra. Taip ir matau visuose Romo vaikuose tą menišką gyselę, kurią Romas paveldėjo iš savo tėvo, Daugpilio teatro kūrėjo.

Romas buvo rūpestingas tėvas. Jis domėjosi vaikų mokslu, platinu jų akiraty, juos veddamas į muziejus, koncertus ir kitus renginius. Mums abiem rūpėjo, kad vaikai kalbėtų lietuviškai ir gerai pažintų lietuvių kultūrą. Kiekvieną vakarą vaikai klausėsi lietuviškų pasakų – vieną vakarą mama, o kitą vakarą tėtis arba skaitė, arba kūrė pasaką. Vaikams pasagus, kiekvienas vaikas turėjo pats sukurti pasaką. Vaikams ypač patiko pa-

sakų knygos, gautos iš Lietuvos, kurios labai skyrėsi nuo amerikietiško pasakų knygu.

Romą lietuvių liaudies menas labai domino. Jis kruopščiai studijavo ir klausėsi lietuviškų liaudies dainų, kurias mėgo su draugais dainuoti kaip sutartines. Kai nuvažiuodavom pas Vytautą Igną „giraitėje“, Connecticut valstijoje, Romas su to miško vyrais Vytautu Alksniniu, Zenonu Juriu, Algimantu Keziu ir Vytautu Ignu užtraukdavo sutartines, kad skambėdavo visa giria.

Romas Viesulas

Madona su jėkta, 1969
Litografija

Juozė Krištolaitytė

ŽIEMOS TYLA

LAIŠKAI

Man sako –
Nesaugok tų senų laiškų,
Nereikia tų popiergalių gelsvų,
Kurį vis tiek jau neskaitai...
O aš su jais vis skirtis negaliu,
Nes žodžiai tie laiškūs
Paskirti man
Ir tiksliai man vienai,

Ir kai jau būsiu žilagalvė
Ir užmiršta visu,
Su žodžiais tais tyliais
Lapeliuose laiškų
Džiugiai pasikalbėt galėsiu,
Užtai ir negaliu dar skirtis
Su žodžiais lapeliuose laiškų...

Tie žodžiai tylūs ir geri,
Širdies kalba,
Švelniu jaunystės dvelkimu
Atsilepia į mane
Ir aš tą kalbą suprantu...

1990.5.15

Užmigo mano tėviškes laukai,
Apsidengę baltu sniegu klotu.
Užmigo visi sodo medžiai
Ilgos žiemos miegu.

Nei margaspalvis paukštis iš pietų
Plačioj padangėj neskrajos,
Nei vikri dūzgianti bitelė
Medaus saldžiausio neieškos.

O ta aukštoji liepa šalia tako
Vis stovi kaip stovėjus,
Tarsi žmogaus rankas
Plikas šakas aukštyn iškelus.

Ji lyg ir pamojuoja
Pro šalį praskrendančiam vėjui
Ji lyg kažką suošia
Pūkuotam debesėliui.

Mano gimtų namų griuvėsiuose
Šiurpi ir nejauki tylą.

Tik sniegas baltas
Krinta kaip seniau.

O uždengtos sniegu klotu
Ir mano pėdos ten yra...

1978.11.16

jiems aprodė miestą, muziejus ir apdovanojo įvairiais meniskais įrankiais bei reikmenimis. Tuo metu abiem dailininkams iš Lietuvos buvo labai kėblu bendrauti su Romu, nes rusų ambasada Gudaitį, kuris grupei vadovavo, ir Gibavičių labai sekė. Gibavičius naktį per rusų ambasados sieną perlipdavo, kad galėtų su Romu susitikti ir laisvai pabendrauti. Romas į Lietuvą grįžo tik vieną sykį, 1962 metais, aplankyti savo šeimą. Tada leisdavo Lietuvoje pabūti tik penkis dienas. Jo motina, brolis ir sesuo turėjo atvykti iš Daugpilio į Vilnių su juo susitikti. Romui labai rūpėjo pamatyti motiną, nes jis su ja turėjo ypatingą dvasinį ryšį. Motina rašydavo Romui ir jo broliui Kostui laiškus. Ji palaikydavo ryšius tarp visų šeimos narių. Abu broliai siuntė siuntinius į Latviją, norėdami padėti savo šeimos nariams. Kostas klebonavo vienoje bažnyčioje Vokietijoje ir ten mirė 1978 metais. Su broliu Kostu Romas palaikė glaudžius ryšius, ir Kostas kelis sykius mus aplankė Philadelphiaje.

Grįžus iš Romos 1972 metais Romas didelį grafikos projektą nebesukūrė. Jam parūpo kiti meniškiai darbai. Jis mėgo iliustruoti knygas. Vokietijoje iliustravo daug knygų ir kūrė vinjetas periodiniams leidiniams. 1981 metais Romas sukūrė iliustracijas Alfonso Nykos-Niliūno Virgilijaus *Georgikų* lietuviškam vertimui. Iliustracijos realios, ne abstraktos. Viesulas kiekvienai iliustracijai ieškojo tikro objekto. Bekurdamas karvių piešinius, važiuodavo į kaimą ir visą dieną praleisdavo laukuose, piešdamas karves. Bites piešė apsirėngęs bitininko rūbais, bestebėdamas bites avilio prieangyje. Paukščių, atitinkančių Virgilijaus apibūdinius, ieškojo miškuose. Gyvulių jungą rado viename Pensilvanijos kaime, o taurių ir kitų objektų ieškojo muziejuose. Romo kruopštumas detalėms buvo nuostabus. Jis piešė kiekvieną plunksną atidžiai, niekies pataisydavo, perpiešdavo ir tik tada pervedavo į plokštę. Šios iliustracijos atspausdintos kaip atskiri grafikos paveikslai.

Du kiti projektai Romą ypatingai užgažavo – tai Telesforo Valiaus monografija ir Prano

Domšaičio tapybos nupirkimas Lietuvių fondui. Valiaus monografiją parašyti ir paruošti spaudai užtruko devesis ilgas metus. Su p. Valiene Romas paruošė įvadą, biografią ir Valiaus darbus fotografui. Jis parinko spaus-tuvę, knygą apipavidalino ir ją platino. Valius Romui buvo labai artimas asmuo, ypačiai jį paveikęs studijų metais Freiburg'e. Valius buvo tas asmuo, kuris pas Romą atpažino talentą grafikui, nes Romas įstojo į meno mokyklą studijuoti tapybą. Vokietijoje būdamas, padarė labai daug portretų, kurie jam labai sekėsi. Tačiau po Freiburg'o portretų nebedarė. Vieno profesoriaus aštri kritika jį smarkiai paveikė. Jis nustojo piešti veidus, išskyrus kelis, padarytus Amerikoje. Vėliau grįžo prie portretų – nupiešė savo vaikų portretus, bet kitų nedarė.

Dailininko Prano Domšaičio darbai Romui buvo ne tik įdomūs, be, jo manymu, Domšaitis buvo vienas iš stiprių lietuvių tapytojų, kurio menas turėjo būti supiktas, kad pasilikytų lietuvių tarpe, o ne išsisklaidytų po visą pasaulį. Nors daug kas lietuvių fondą kritikavo dėl šių darbų nupirkimo, bet, Romo manymu, jie buvo vertingi ir turėjo būti gražinami į Lietuvą.

Su dr. Vitoliu Vengriu susipažinęs, jo įtaigautas, Viesulas pradėjo kurti ekslibrisus. Jų sukūrė daugiau nei 40 ir laimėjo už juos kelias premijas. Svarbus Romo gyvenime buvo šv. Kazimiero ženklo sukūrimas. Jis buvo išleistas paminėti 500 metų sukaktį nuo šv. Kazimiero mirties – 1484-1984. Vatikano pašto ženklų komisija tik labai retai leidžia ženklą sukurti ne italams. Romo Viesulo projektas ir buvo vienas iš tų retų atvejų, kai komisija jį pasirinko. Ženklas išleistas trim skirtingom kaimom. Šio ženklo Vatikane pirkti jau nebėra.

Romas aktyviai dalyvavo Tyler meno mokyklos komitetuose, prisidėjo prie naujų studijų kūrimo (o ypač grafikos skyriaus). Jis aplamai jautėsi tos institucijos organinė dalimi. Jis aktyviai prisidėjo prie Romoje, Italijoje, filialo įsteigimo. Todėl 1985 metais, kai reikėjo direktoriaus Temple universiteto filialui Romoje, Romas drauge su šeima

nutarė prisiminti to filialo direktoriavimą. Nors Romas administracinio darbo nemėgo, bet dėl vaikų nutarė vykti į Romą, kad jie galėtų pramokti italų kalbos ir praplėsti akiraty.

Roma Viesulai buvo tai antri namai – Italija jam buvo labai prie širdies. Jis puikiai mokėjo italų kalbą ir gerai suprato italų psichologiją. Todėl direktoriavimui jis tiko. Nors administravimas jį mažiausiai traukė, tačiau bendravimas su studentais ir dėstytojais jam labai gerai sekėsi. Visi Romą mėgo ir su juo turėjo šiltus ryšius. Jam daugiausia rūpėjo dėstymas, studijų lygis ir studentų gerovė. Aš jam padėjau kaip vice direktorė studentų reikalams. Didelė dalis darbo buvo visuomeniška – palaikymas ryšių su italais, paties filialo praplėtimas ir jo oficialus išsijungimas į italų, amerikiečių ir europiečių Romoje esančių meno mokyklų ir universitetų veiklą. Mes gerai sutarėm su italais dėstytojais ir darbininkais universitete. Lietuviška galvosena ir bendras tarptautinis išsilavinimas mums padėjo su italais bendrauti ir užmegzti gerus santykius. Romas po trejų metų direktoriavimo planavo išeiti į pensiją, bet išėjo kitaip.

Staigus širdies priepuolis su komplikacijom jį paguldė ligoninė. 1986 m. lapkričio 7 d. mirė. Prieš mirtį paprašė būti palaidotas Romoje. Ankstyvesniuose pokalbiuose buvo minėjęs, kad norėtų būti palaidotas Lietuvoje. Nors Lietuvos menininkai jį kvietė aplankyti Lietuvą su savo darbais, jo nusistatymas buvo laukti laisvos Lietuvos ir tik tada, ir ją sugrįžti. Jo menas jau grįžo ten – Romo Viesulo grafikos darbų paroda keliauja po Lietuvą. Jo palaikai grįž į Lietuvą 1997 metų pavasarį ir bus palaidoti Antakalnio kapinėse, Vilniuje. Ten jam ilėtis bus lengva.

Romas Viesulas buvo palaidotas Prima Porta kapinėse, Romoje. Pagal Romos miesto įstatymą, jo palaikai turi būti iškasami po dešimt metų. Tas iškasimas įvyks 1997 metų vasario

(Nukelta į 4 psl.)

„Draugo“ kultūrinio priedo 1996 metų turinys

LIETUVA

ADAMKUS, Valdas. Šiandienos nagan-das, bet rytojais Lietuvos vizija... 7.13
Amerikos žydų komiteto pirmininkas apie lietuvių — žydų santykius 10.26
a. II. Gedulo ir vilnės diena minint 6.15
a. II. Vilnės Lietuvos dainai 10.19
AMBRASAS, S. J. Kun. Kazimieras J. Ge-dulo ir vilnės dienos paraišys 6.22
DAMBRAVA, Vytautas. Ateitininkai pa-saulyje ir tėvyneje 2.3
GIRNIUVIENĖ, Rima Marija. „Apvalaus stalo“ riteriai. Pokalbis su kai kuriais Lietuvos politikais 9.14; 9.21; 9.28; 10.5; 10.12
Beivijos dabartinė prasmė. Ateities sa-vaigalio diskusijos: kun. Vytautas Be-gdanavičius, MIC, Juozas Kojelis, Regina Narušienė, Jonas Pabedinskas, Aldona Žemaitė 5.11
kt. Be mūsų nepaaiškina 6.1
LANDSBERGAS, Algirdas. Šventė Man-hattan'e — iš Vilniaus atvyksta YIVO dokumentai 2.17
LANDSBERGAS, Algirdas. Lietuvių ko-pia i Vakarų televizijos viršūnės. „Be-gdonas“ ir „Ignoras“ detektyvinis Ox-ford'e 3.9
MELNIKAS, Petras. Ieškant normalios ekonominės ilimties 11.30
NARUTIS, Pilypas. 34,260 6.15
NARUTIS, Pilypas. Kalba ir kiti liudi-ninkai... 10.26
NAUJOKAITIS, Algimantas. Antanas. Susitikimas su „Metų“ žurnalu 12.21
PABEDINSKAS, Jonas. Savamoksliai ir aukštomoksliai 1.6
PABEDINSKAS, Jonas. Vakarų itaka ry-tinei nomenklaturai 2.3
PABEDINSKAS, Jonas. Lietuvių McDo-nald' dar nereiškia 3.30
PABEDINSKAS, Jonas. Manifestacijos, propaganda ir reklama, siekiant judinti ekaportus iš Lietuvos 5.4
PABEDINSKAS, Jonas. Piktos ir nestae-pingos išvados 6.15
PABEDINSKAS, Jonas. Biogo valdymo rezultatai 7.20
PABEDINSKAS, Jonas. Besikeičianti politinė panorama išvijoje 9.21
PABEDINSKAS, Jonas. Pasivaigius po Seimo rinkimų šėlavas 11.23
PIKONAS, Justinas. Lietuvos švietimo sistemos reiki reformų 9.28
SIDRYS, M. D. Linas. Kada pasigirdys Lietuvos medicina? 2.10
ŠMULKŠTYS, Julius. Lietuvos Seimo rinkimų išvados 12.14
VISVYDAS, Pranas. Lietuviški vargonai 1.20

BENDROS TĖMOS

MELNIKAS, Petras. Kodėl Amerika neįkvepia naujųjų piliečių 5.18
SIDLAUSKAS, Aleksandras. Ieškokime ir suraskime žodį 3.9
VISVYDAS, Pranas. Sielos rutulys 5.25
VISVYDAS, Pranas. Sutelktinis 6.8
VISVYDAS, Pranas. Kalbos mūs 6.29
VISVYDAS, Pranas. Olympinės mintys 7.13
VISVYDAS, Pranas. Neprašę spalvų pilnas kraštas 9.14
VISVYDAS, Pranas. Su žodžiais ir mintimis 10.5
VISVYDAS, Pranas. Šokis — neserantanti pramoga 11.16
VISVYDAS, Pranas. Kūdikio dvasia 12.7

RELIGIJA IR FILOSOFIJA

V. Bgd. Du būdai ruošti Kalėdomas 12.21
BALTAČIS, vysk. Pranas. Kad jie būtų viena... 3.2
DUMPSY, Haras. Palaiminti, kurie ne-matė, o tačiau įtikėjo 4.5
DUMPSY, Haras. Dovanos Karaliui 12.21
GERULIS, Eugenius. Ar galima tiesą įsakyti dogmose? 3.2
LUKOŠEVICIENĖ, Irena K. Vieni lau-kiame savo mirties 11.2

LITERATŪRA

ALEKSA, Vainis. Julius Kelerio naujieji eilėraščiai 11.16
AMBRASAS, S. J. Kun. K. J. Pokalbis su Vytauto Didžiojo universiteto profesori-um Algirdu Titum Antanavičiu 9.21
JANKUS, Jurgis. Laikas Antanui Vaisiuleičiui i Anapus 6.22
KARDOKAS, Jonas. Aleksandro Radžiaus poezijos rinkinys „Kryžių kal-nas“ Baltimorėje 3.30
KELERAS, Julius. Žaidimai iš sniego: im-presijos apie Julijon Svabaitės poeziją 3.2
KUIZINIENĖ, Dalia. Henrikio Nagio poezinio kėlio pradžia 11.30
LANDYTĖ, Mėta M. Simbolika lietuvių laudies dainose 6.29
MEDZIUKAS, Jonas. Kokios tautybės buvo poetas Adamas Michevičius? 5.25

NARASKEVIČIUS, Vytautas. Didai dai-nos dalia 6.29
SIDLAUSKAS, Aleksandras. Eilėraštį sunku rašyti 4.13
TAMOSAITIS, Regimantas. Silks ir kiaušinio kova. Iš Vinco Krėvės arche-tipų gyvenimo 2.10
TEREŠKINAS, Artūras. Absorbcijos ob-ssijos: eilėraštis pasipriešinimui retoriko-je (nerimas traktatas apie eilėraštį) 4.20
VAINILAITIS, Martynas. Tarytum paukštis giesmininkas — Bernardas Brazdžionis — Vyte Nemunėlis 3.16
VISVYDAS, Pranas. Trylikias sonetas 2.24
VISVYDAS, Pranas. Detalūs vėriniai 4.13
VISVYDAS, Pranas. Susitikimas su Lapkričio naktį poetu 11.9
ZALATORIUS, Albertas. Būrelių — per žydinčių pėnų lauką. (Lietuvių egzodo novelė) 7.6

ISTORIJA

GIMBUTAS, Jurgis. Trys broliai Karosai iš Vėjelaičių 10.19
KAUNAS, Domas. Pirmosios lietuviškos knygos 450-ųjų metų išvakarės 4.13
KLEIZA, Vaclovas. Kazys Bizauskas: jo laikai ir mūsų 11.9
MESKAUSKAS, Juozas. Lietuvių uždaviniai laiko ir erdvės perspektyvoje 5.18, 11.5, 11.6
NARUTIS, Pilypas. Dainuojantys parti-zanai, dainuojantys sukilėliai 12.14

IVAIRŲ MOKSLAI

SLUTENIS, Pranė. Vilniaus universiteto Medicinos fakultete steigiamas slaugos specialybė 4.5

MUZIKA, KONCERTAI

a. II. Ra ko džaugtis 4.20
BIELSKIS, Mirandas. Kaitytis tarp jūratės ir Rūtės... Čikagos Lietuvių operos ir Kauno Muzikinio teatro šiemetinis spektaklis — K.V. Banaičio „Jūratė ir Kaitytis“ 5.4
GIRNIUVIENĖ, Rima-Marija. Vilniaus styginis kvartetas Amerikoje 1.27
GYLIENĖ, Julija. Aš verčiau parimus... Pasikabėjimas su šios dainos autore Vanda Panavaitė-Stankiene 4.13
JASEVIČIUTĖ, Violeta. Labdaringas „Traviatos“ spektaklis Kaune 1.27
KASUBIENĖ, Nijolė. „Saulutės“ koncer-tas Lemont'e 12.14
Mūza Rubackytė vėl skambina Čikagoje! 10.5
REMIENĖ, Marija. Tebedainuoja parti-zanai... 10.5
SAMULIŪNIENĖ, V. „Semovinės kupiškinių vestuvės“ 6.29
SKAUSČIUS, Kazys. K.V. Banaičis ir jo opera „Jūratė ir Kaitytis“ 3.30
SLIŽYS, Stasys. Cleveland'o choro „Ex-ultate“ koncertas Detroit'e 11.2
SOKAS, Ričardas. Operetės, operetės... 5.18
ŠMUKS, Algis. Meninis pragiedulys iš tėvyne. Vilniaus styginis kvartetas Amerikoje 2.24
SLUTENIS, Pranė. Valio „Linėliai“! Valio „Klumpė“! Valio Milišiams! 1.13
SLUTENIS, Pranė. Laukime „Aidų“ iš Kauno 7.13
TJŪNELIENĖ, Indrė. „Pavasario balsai“ Lemont'e 5.18
VASAITIS, Alvydas. Pianistė Mūza Ru-backytė laukiamas Čikagoje 10.26
VENCLAUSKIENĖ, Loreta. Geriausia iš greičiau — Mūza Rubackytė 11.23
Vikt. Z. Dalia Zakaraitė-Bach — muzi-ko festivalio dirigentė 6.8
VOKETAITIS, Arnoldas. Sonatos ir Roko Zubov koncertas Lemont'e 2.17
ZUBOVAS, Rokas. Vilniaus kvartetas Lemont'e 3.9

POEZIJA

ANDRIEUKAS, Leonardas. Prie nerimo upės; Miestelis; Dar viena naktelė 3.9
ALŠAUSKAS, Arnas. Laikrodžio persi-klimas; Vaisių žaidimai 11.9
ARBUTYTĖ, Neringa. Jei būčiau pamiškis? 11.9
AUGINAS, Belys. Vėlyvų gyvoji versmė; Priskilimo diidybė 4.5
AUGINAS, Belys. Už ką? 6.15
BIRGELIS, Sigita. Pavasari — rugiai; Kambarį, kupulvapiam vaikui; Supai saulė raudonam horizonto lopy; Vaka-ras Ožkinose; Laisvė 4.13
BLŪŽĖ, Vytautas P. Vartelių girskėjimas 4.20
BRADŪNAS, Kazys. Su dvidešimtu amžium ant pečių. Vasario šėlioktotos Signatarai; Herbas; Miesto gytimas; Prie vėgrių spektaklių Vilniuje; Maldi-ninkas; Mūs laikrodžio; Prieš Katėdri; Apmąstymai Šv. Kazimierio bažnyčioje; Baltiškio plyta; Gėrių trauka; Ar Žemė neužsimers?; Kur ai nukeliausiu; Vaka-ro vėsa; Vieniūnėliai namai 2.17
BRADŪNAS, Kazys. Graudulinė. Pozi-jos broliai Henrikai Nagiai 11.30
BRAZDŽIONIS, Bernardas. Tėviliškos dūmai 3.9
BRAZDŽIONIS, Bernardas. Prie tos upės; Nam pasaulis...; Tarytum...; Pa-la-ly 3.9
BRODSKY, Joseph. Kopūstas ir morka 7.6
CINAUSKAS, Vytautas. Ką ai galio? 6.1
DEGUTYTĖ, Jėnina. Lietuva 1.13
FRAJLICH, Anna. Vertė Marija Ruthau-skiene. Dar laisvė; Apie rūšis, obuolius ir portreus; Braque — retrospektyvi pa-ro-da; Glous elėraščiai apie klavą; Kalba apie eil. 5.18
JAZBUTIS, Kornelijus. Četėnijos brolis; Išigido Kukušis; Eilėraštis, rašytas nakti-nei programai Druškininkuose 11.9

MENAS, KINEMATOGRAFIJA

Adas Sutkusvienis paroda 12.7
Alfonas Andriulskis. Velkiant Saurs šviesai 5.4
Apie save ir savo kūrybą kalba Nijolė Divinaitė 12.7
Audrius Naujokaitis paroda New York'e 1.6
BUDRYTĖ, Rūta. Kasdienybės plovimas 4.20
BUDRYTĖ, Rūta. Gyvybės ir nebuvimo vinnai. Rasos Sutkusvienis paroda 5.4
BUDRYTĖ, Rūta. Apie žvilginius iš vie-no pusės 5.11
ČEPIULYTĖ, Elona. Ahydo Pakarklio paroda Čiurlionio galerijoje 4.20
Eugenijus Čibinsko keramikos paroda 5.4
JASKŪNIENĖ, Eglė. Lietuvos dailininkų dovana 9.6 4.27
JASKŪNIENĖ, Eglė. Pastebėjimai iš „anapa“. Lietuvių fotografijos paroda Čikagoje 25 metų jubiliejui paskaiti-ant 10.26

JONYNAS, Vytautas A. Ir dar apie Čiurlionį 12.28
Kazio Kęstutis Šimo fotografijų paroda 5.4
KEZYIS, Algimantas. Ar tokia yra Lietu-va? Žodis parodos „Grištandų“ paukščių preliudijos atidaryme 1.27
KEZYIS, Algimantas. Mūs reikia bra-n-ginti 3.30
KEZYIS, Algimantas. Povilas Puzinas — poetas realistas 6.8
KEZYIS, Algimantas. Vaclovo Strauko „Kopos“ 7.27
KEZYIS, Algimantas. Jurgio Daugvilos paroda Lemont'e 11.2
KORSKAITE, Ingrida. Mėtilavo Dobutinskio ciklas „Senoji Lietuva“ (ir jo vieta lietuvių šieivios meniniam gyve-nimui) 1.13
KRISTOPHENĖ, Asta. „Grištandų“ paukščių preliudijos — bevadės impre-sijos“ 2.3
KRISTOPHENĖ, Asta. Vytauto Šeškauskio-Gubino fotografijų paroda 6.15
KRISTOPHENĖ, Asta. Vaclovo Strauko Neringos kopos 7.13
LAPKUS, Danius. Liandbergis: šnektelėjimas tarp realybės 12.7
NAZARAITĖ, Edita. Seniausios dailės mokykla Washington, DC 2.24
PETRAITIS, Antanas. Dailininkų Marčiulionių kūrybos apžvalginė paroda 2.10
PETRAITIS, Antanas. Tapyba ant šilko Čiurlionio galerijoje — Loretos Platie-vičiūtės paroda 9.28
Rinaldas Damskis Lietuvių dailės mu-ziejyje 1.6
SURDOKAS, Cezaris. Pirmasis vaizdinio meno muziejus 3.16
ŠIMAS, Kęstutis. Bernardinų kapinės 5.4
Trys menininkai Lietuvių dailės gale-rijoje: Viktorija Daniulskaitė, Algis Kemežys, Kęstutis Muzikaitis 3.2
VIESULIENĖ, Jūta. Dailininkai Romą Viesulį prisimenant 12.28
VISVYDAS, Pranas. Irenos Rastulnaitės-venis paroda Los Angeles 2.3
VISVYDAS, Pranas. Palos Verdes kal-voe 10.12

TEATRAS

a. kt. „Antros kaimas“ šoka 7.27
Algirdo Landsbergio „Idioti pasakos“ premjera Panevėžyje 6.22
MACKALJENĖ, Dalia. Žemaitės „Trys mykštos“ Saint Petersburg'e 11.9
SLUTENIS, Pranė. Gyvenimas — tai geidžiamas apgėvė 6.29
VISVYDAS, Pranas. Žemaitės atgimsta Los Angeles scenoje 4.20
VISVYDAS, Pranas. Tarsi atototos se-nam kaimo. Žemaitės „Mūs garsai“ 5.11
ŽILOBIENĖ, Laima. Rudens gėrybės, papilietis Čikagoje 10.26
ŽYGAS, Juozas. „Petras Kunneis“ Čikagos jaunimo centro scenoje 10.19

POEZIJA

ANDRIEUKAS, Leonardas. Prie nerimo upės; Miestelis; Dar viena naktelė 3.9
ALŠAUSKAS, Arnas. Laikrodžio persi-klimas; Vaisių žaidimai 11.9
ARBUTYTĖ, Neringa. Jei būčiau pamiškis? 11.9
AUGINAS, Belys. Vėlyvų gyvoji versmė; Priskilimo diidybė 4.5
AUGINAS, Belys. Už ką? 6.15
BIRGELIS, Sigita. Pavasari — rugiai; Kambarį, kupulvapiam vaikui; Supai saulė raudonam horizonto lopy; Vaka-ras Ožkinose; Laisvė 4.13
BLŪŽĖ, Vytautas P. Vartelių girskėjimas 4.20
BRADŪNAS, Kazys. Su dvidešimtu amžium ant pečių. Vasario šėlioktotos Signatarai; Herbas; Miesto gytimas; Prie vėgrių spektaklių Vilniuje; Maldi-ninkas; Mūs laikrodžio; Prieš Katėdri; Apmąstymai Šv. Kazimierio bažnyčioje; Baltiškio plyta; Gėrių trauka; Ar Žemė neužsimers?; Kur ai nukeliausiu; Vaka-ro vėsa; Vieniūnėliai namai 2.17
BRADŪNAS, Kazys. Graudulinė. Pozi-jos broliai Henrikai Nagiai 11.30
BRAZDŽIONIS, Bernardas. Tėviliškos dūmai 3.9
BRAZDŽIONIS, Bernardas. Prie tos upės; Nam pasaulis...; Tarytum...; Pa-la-ly 3.9
BRODSKY, Joseph. Kopūstas ir morka 7.6
CINAUSKAS, Vytautas. Ką ai galio? 6.1
DEGUTYTĖ, Jėnina. Lietuva 1.13
FRAJLICH, Anna. Vertė Marija Ruthau-skiene. Dar laisvė; Apie rūšis, obuolius ir portreus; Braque — retrospektyvi pa-ro-da; Glous elėraščiai apie klavą; Kalba apie eil. 5.18
JAZBUTIS, Kornelijus. Četėnijos brolis; Išigido Kukušis; Eilėraštis, rašytas nakti-nei programai Druškininkuose 11.9

POEZIJA

ANDRIEUKAS, Leonardas. Prie nerimo upės; Miestelis; Dar viena naktelė 3.9
ALŠAUSKAS, Arnas. Laikrodžio persi-klimas; Vaisių žaidimai 11.9
ARBUTYTĖ, Neringa. Jei būčiau pamiškis? 11.9
AUGINAS, Belys. Vėlyvų gyvoji versmė; Priskilimo diidybė 4.5
AUGINAS, Belys. Už ką? 6.15
BIRGELIS, Sigita. Pavasari — rugiai; Kambarį, kupulvapiam vaikui; Supai saulė raudonam horizonto lopy; Vaka-ras Ožkinose; Laisvė 4.13
BLŪŽĖ, Vytautas P. Vartelių girskėjimas 4.20
BRADŪNAS, Kazys. Su dvidešimtu amžium ant pečių. Vasario šėlioktotos Signatarai; Herbas; Miesto gytimas; Prie vėgrių spektaklių Vilniuje; Maldi-ninkas; Mūs laikrodžio; Prieš Katėdri; Apmąstymai Šv. Kazimierio bažnyčioje; Baltiškio plyta; Gėrių trauka; Ar Žemė neužsimers?; Kur ai nukeliausiu; Vaka-ro vėsa; Vieniūnėliai namai 2.17
BRADŪNAS, Kazys. Graudulinė. Pozi-jos broliai Henrikai Nagiai 11.30
BRAZDŽIONIS, Bernardas. Tėviliškos dūmai 3.9
BRAZDŽIONIS, Bernardas. Prie tos upės; Nam pasaulis...; Tarytum...; Pa-la-ly 3.9
BRODSKY, Joseph. Kopūstas ir morka 7.6
CINAUSKAS, Vytautas. Ką ai galio? 6.1
DEGUTYTĖ, Jėnina. Lietuva 1.13
FRAJLICH, Anna. Vertė Marija Ruthau-skiene. Dar laisvė; Apie rūšis, obuolius ir portreus; Braque — retrospektyvi pa-ro-da; Glous elėraščiai apie klavą; Kalba apie eil. 5.18
JAZBUTIS, Kornelijus. Četėnijos brolis; Išigido Kukušis; Eilėraštis, rašytas nakti-nei programai Druškininkuose 11.9

JAZBUTIS, Kornelijus. Kūčių vakaras; Kalėdom pasakyt 12.21
KAJOKAS, Donaldas. Svingant; Provin-cijos vakaras; Lietuva. Skurdžių gimdy-mo namai; Peizažas; Žydų melodija; Vėlinės; Skaidrus; Išėjimas 10.19
KELLER, Gottfried Friedrich, vėte Al-fonsas Tyruolis. Pirmasis mišgas 12.14
KELERAS, Julius. Viškas paprastai; Nu-blokšti atstuma žyminti stulpai; vakaras svetimybėje; neįrodoma, nepakartojama, nepašikijama; grįžimas namo; Peterbur-gas 1824 m. vasara; geliantys dailiai 5.4
KELERAS, Julius. Ars poetica; Užgavėnės; Geliantys dailiai 11.16
KISIELIUS, Romualdas. Voras, Bananų respublika; Pasikilimas; Kryžių kalnas 6.8
KRISTOLAITYTĖ-DAUGELIENĖ, Juozė. Jaunystės pavasaris; O kas?; Skai-tinys iš Šventųjų knygų 2.10
KRISTOLAITYTĖ, Juozė. Tenai; Jei tu at-leisi; Pasaka 6.29
KRISTOLAITYTĖ, Juozė. Laikšai; Žiema 12.28
KRIVICKAITĖ, Ramutė. Žodis; Gyva žirdis; Vaizgantas 10.26
MACERNIS, Vytautas. Antroji vizija; Trečioji vizija; Ketvirtoji vizija; Pantera 9.21
MARČENAS, Aidas. Pavasario vėjas; Dvikaitytis; Senasis ir Naujasis Testa-mentas; Jazminai; Kai baigias lėpę; Ty-lus sudis; In Memoria A.L.; Griuvantys vakaro rūmai; Dulkės 7.27
LAFIS, T. Vilkė 4.27
MARCINKIČIUTĖ, Tautvidas. In Me-morian K.J.; Silėnium; Orančinis mišas; Devo; Lotofagai; Deodata 6.22
MARKELYTĖ, Daiva. Čia taip anksai su-telmta 5.11
NAGYS, Henrikas (1920-1996). Vasaros; Rudenys; Žemės; Pavasariai; Poema apie brolį; Kryžė; Broliai baudžiamiečiai; Dainava“ 11.9
NAVARAS, Kęstutis. „Dainava“. Kampi-nis stuliuoja 11.9
NAZARAITĖ, Edita. Nuotaika; Portas; Sprendimas tavo — dėjimas; Paveiklas; Neišbrendamos, nepašikijamos, ne-pašikijamos; kaip alchemika dailiai 1.6
PARULSKIS, Sigita. Šaltis; Mylėt; Dieve 11.9
PATACKAS, Citaras. Naktinis tango 11.9
PLATELIS, Kornelijus. Pietūs muziejus bufete; Apie Varnėnus po dešimties metų 5.25
POKELEVIČIUTĖ, Birutė. Rarotai 10.12
RAILA, Roman. Yra; Lietuvi 11.9
RADŽIUS, Aleksandras (1915-1996). Iš pasakutės knygos „Kryžių kalnas“ 3.30
RASŪNAS, Četėnija. Kalnų gėlė; Četėnės motinai; ... O riterių laikai praėjo; Kas tas auglys; Manau, ju Ru-sijoj neliko; Ne nu k'nu, krauju mūs ko-va; Berdams indėnams atpūdam kultūrą; Jaunims bendraminčiams 7.13
SRUOGA, Belys (1896-1947). Proemion; Supai, supai lapai nubūdinti; Suteikdžiusi gėmė; Plovėjas; Andėj; Mėlynoj paukštė; Didis Vietpatis galy-bis; Sūtena 2.3
STANKEVIČIUS, Rimvydas. Paskutinis „Nacht Café“ ciklo eilėraštis 11.9
SADONAITĖ, Danguolė. Eilėraščiai 12.14
SERELYTĖ, Renata. Ištrauka iš „Šeno pabrū“ 11.9
ŠIMOLIŪNIENĖ, Stasė. Klimaitė... pe-biri žodžiai... 1.13
SVABAITĖ, Julija. Austėja; Druškinės; Mūs vienintelis žemės 7.20
SVABAITĖ, Julija. Laipai i niekur; Kie-lvianas turim savo angelą; Dulkės 3.2
SVABAITĖ, Julija. Nubėgę Pro-mėtyje; Čet laisvė; Ant Kirtiliškos kal-nelio; Dar apie mirtį; Pro Kazį Rūdą vaizduojant 11.2
TAGORE, Rabindranath (1861-1941). Iš „Paklydusių paukščių“ 10.5
TEREŠKINAS, Artūras. Para-dona 1.27
TUMIENĖ, Elena. Liepos šėtai 7.6
VERLAINE, Paul (1844-1896). Vertė Al-fonsas Tyruolis. Kelionė; Lietuvos dainai; Kaitėjimas; Nuostabūs vaikai; Agnus Dei; O, Mano Dieve, melle laimės 2.24
VISKANTAITĖ, Milda. Išgys 6.15
VISVYDAS, Pranas. Paprastai apie Ars Poetica 3.16
VISVYDAS, Pranas. Rudens lėpėna; Akys; Duobė; Žaidimas 11.23
VYTĖ NEMUNĖLIS. O atsimenu namai; Pirmasysis mokymas; Šim metų ai gyvenimas; Kas aupa; Dviraukas; Ant kopūstų; Šlama šilko vėjas; Dieve, glo-boki; Didė rudėnė; Tėvų nameliai; Grėtin, grėtin...; Čiurlio kregždutė; Lietuvos vaikai 3.16
ŽILAITYTĖ, Danutė. Eilėraščiai 9.28
ŽILAITYTĖ, Jėnina. Dainutė. Gint mėsle 12.21
ZINGERIS, Markas. Tamos gimimas; Ta-pyba ant nugaruotos drobės 12.7
BILASTIŠTAKA

BILASTIŠTAKA

AUGINAS, Belys. Mucmoto iškiojimas 11.16
JANKUS, Jurgis. Vism amžiai (iš pas-mane užaikiusių Alfonso šneku) 3.9
JANKUS, Jurgis. Rūpiotėlis 4.20
JANKUTĖ, Nijolė. Iš Afrikos ateina... try-s seserys 11.23
KONČIUS, Juozas. Idylantais pėdaikais. Keletas išpūdių iš kelionės i Žemaitiją 1.20
MELNIKAS, Petras. Suokalbė 5.25
MELNIKAS, Petras. Lūkstelės dienos 11.2
MERAS, Iechokas. Kartus rūgštynių sko-nis 10.19
MILKOVAITIS, Karolis. Laukiam 6.1
NARBUTAS, Šiaurys. Šešiolikmetis Petras 1.13
PLUKAS, Vytautas. Knygos kalba, keli-auja, žina ir gimta (iš bibliofilio užrašų) 1.27
POKELEVIČIUTĖ, Birutė. Kalėdų pasaka 12.21
SAJA, Kazys. Barzdukas 3.30
SUBAČIUS, Haris. Laikas iš kambario, kur durybė be rankų 3.2
VAIKULAITIS, Antanas. Ghuonių dai-na 6.22
VILMAITĖ, Bė. Mėlynasis srutas 3.16
KNYGŲ RECENZIJOS
a. II. Maža knygelė didelė ir akudžia tema: Seros Gineitis „Žydų tautos tra-gedijos Lietuvoje pradžia“ 9.28
ALĖ RŪTA. Vytauto A. Dambraus „Ke-lis i laisvę“ 6.8
ALĖ RŪTA. Kalbininko Antano Salio (1902-1972) pomirtiniai raštai 6.29
ALĖ RŪTA. Magdalėnos Birutės Stankienės meno knyga 9.21
ALĖ RŪTA. Vytės Nemunėlio „Pažiūrėk i dangų“ 12.14
DAUGELA, Kazys. Virgilijaus Juodakio Lietuvos fotografijos istorija 7.13
EIKŠTYS, Petras. Lietuvių i imperijos mirtis. Jack F. Matlock, Jr. Autopsy of an Empire. 2.17
GIMBUTAS, Jurgis. Janinos Morkinienės Valietiško rogo, pėkintai ir ju gamyba Lietuvoje 2.24
GIMBUTAS, Jurgis. Vlodo Učkinio knyga Raitininkų kalmas Džikiroje 9.14
GIMBUTAS, Jurgis. Praplatės poitinis i lietuvių tautinė kultūra, Irenos Četėnės „Lietuvių etninės kultūros istorija“ 11.16
GIMBUTAS, Jurgis. Antalepė i kaimai prie Šventosios upės — Vytauto In-drauskos knygos 11.30
JANKUTĖ, Nijolė. Paminklas žuvusiems už Lietuvą — paminklas paminkla studėjimams. Marijos Žemaitienės knyga Kančių kalnelis 1.13
JONYNAS, Vytautas A. Romualdo Lan-kauskio naujosios miniromanos „Pilgrima-rius“ 7.27
JONYNAS, Vytautas A. Lietuvos vakarų žemės jū praista, kalba ir kultūra: Lie-tuviniukų kraštas, Lietuviniukų žodis 11.2
JURKUS, Paulius. „Užjūrio lietuvių“ at-klavio pas nust. Antano Škargio li-burnas Užjūrio lietuvių — vardai ir veidai 1.27
KUZMINSKAITĖ, Rūta. Apie poetinės aistros metmenis. Artūro Tereškinas 3.2
KRAUČIŪNAS, Romualdas. Geras ru-gas vasaros stovyklų receptams — „Ate-itininkų vasaros stovyklų vadovas“ 11.30
LANDSBERGAS, Algirdas. Pragmatikas iš Texas keistoje simbolų karalytyje. James Baker memuarai 1.27
LANDSBERGAS, Algirdas. Iechoko Mero „Apervatas pasaulis“ 10.19
MELNIKAS, Petras. Raganos simbolis paremta knyga apie Berjā. Franz Bauer romanas „Mirties vardas“ 1.13
MELNIKAS, Petras. Apie pasaulio didžiulius pėklius. Igory Bunickas „Partijos pasakos“ 2.3
MELNIKAS, Petras. Ieškant gerovės ir žmogaus praisties nelaisvėje. Vytauto Bubrio romanas „Žmogus iš tenai“ 4.13
MELNIKAS, Petras. Žaidimas įvalrove apysakos. R.Četėnės „Lauzi polėpė“ 4.27
MELNIKAS, Petras. Poeto Joseph Bro-dsky at knyga 7.6
MELNIKAS, Petras. Viena 20-ojo amžiaus odėja. Juozas Kačinskis „Belvio dailis“ 10.12
MELNIKAS, Petras. Sudrumta pasto-ral Juozo Apučio romane „Smėlynose negalima nutoti“ 11.23
MELNIKAS, Petras. Ieškant Lenino omės romane 12.14
RENECKIS, Arvydas. Grištandų paukščių erdvė. Algimanto Kazi-o „Grištandų paukščių preliudijos“ 1.6
SIDLAUSKAS, Aleksandras. Poetinio šėdžio įtaiga. Editos Nazaraitės eilėraščių rinkinys „Nepašikijamas laisvės lengvumas“ 1.6
ŠMUKS, Algis. Savo skambėnči dai-na... Onos Narušienės „Kazimieras Vi-ktoras Banaičis“ 6.8
TEREŠKINAS, Artūras. Sūryčių poetas: tarp dailio ir prasmės. Algimanto Kazi-o Retrospektyva / A Retrospective 1.6
T.L. Vladislavo Telšanio „Kamino šėdys“ 11.30

GELAITE, Dė. Dismorfologija 5.11
JANKUS, Jurgis. Vism amžiai (iš pas-mane užaikiusių Alfonso šneku) 3.9
JANKUS, Jurgis. Rūpiotėlis 4.20
JANKUTĖ, Nijolė. Iš Afrikos ateina... try-s seserys 11.23
KONČIUS, Juozas. Idylantais pėdaikais. Keletas išpūdių iš kelionės i Žemaitiją 1.20
MELNIKAS, Petras. Suokalbė 5.25
MELNIKAS, Petras. Lūkstelės dienos 11.2
MERAS, Iechokas. Kartus rūgštynių sko-nis 10.19
MILKOVAITIS, Karolis. Laukiam 6.1
NARBUTAS, Šiaurys. Šešiolikmetis Petras 1.13
PLUKAS, Vytautas. Knygos kalba, keli-auja, žina ir gimta (iš bibliofilio užrašų) 1.27
POKELEVIČIUTĖ, Birutė. Kalėdų pasaka 12.21
SAJA, Kazys. Barzdukas 3.30
SUBAČIUS, Haris. Laikas iš kambario, kur durybė be rankų 3.2
VAIKULAITIS, Antanas. Ghuonių dai-na 6.22
VILMAITĖ, Bė. Mėlynasis srutas 3.16

KNYGŲ RECENZIJOS

a. II. Maža knygelė didelė ir akudžia tema: Seros Gineitis „Žydų tautos tra-gedijos Lietuvoje pradžia“ 9.28
ALĖ RŪTA. Vytauto A. Dambraus „Ke-lis i laisvę“ 6.8
ALĖ RŪTA. Kalbininko Antano Salio (1902-1972) pomirtiniai raštai 6.29
ALĖ RŪTA. Magdalėnos Birutės Stankienės meno knyga 9.21
ALĖ RŪTA. Vytės Nemunėlio „Pažiūrėk i dangų“ 12.14
DAUGELA, Kazys. Virgilijaus Juodakio Lietuvos fotografijos istorija 7.13
EIKŠTYS, Petras. Lietuvių i imperijos mirtis. Jack F. Matlock, Jr. Autopsy of an Empire. 2.17
GIMBUTAS, Jurgis. Janinos Morkinienės Valietiško rogo, pėkintai ir ju gamyba Lietuvoje 2.24
GIMBUTAS, Jurgis. Vlodo Učkinio knyga Raitininkų kalmas Džikiroje 9.14
GIMBUTAS, Jurgis. Praplatės poitinis i lietuvių tautinė kultūra, Irenos Četėnės „Lietuvių etninės kultūros istorija“ 11.16
GIMBUTAS, Jurgis. Antalepė i kaimai prie Šventosios upės — Vytauto In-drauskos knygos 11.30
JANKUTĖ, Nijolė. Paminklas žuvusiems už Lietuvą — paminklas paminkla studėjimams. Marijos Žemaitienės knyga Kančių kalnelis 1.13
JONYNAS, Vytautas A. Romualdo Lan-kauskio naujosios miniromanos „Pilgrima-rius“ 7.27
JONYNAS, Vytautas A. Lietuvos vakarų žemės jū praista, kalba ir kultūra: Lie-tuviniukų kraštas, Lietuviniukų žodis 11.2
JURKUS, Paulius. „Užjūrio lietuvių“ at-klavio pas nust. Antano Škargio li-burnas Užjūrio lietuvių — vardai ir veidai 1.27
KUZMINSKAITĖ, Rūta. Apie poetinės aistros metmenis. Artūro Tereškinas 3.2
KRAUČIŪNAS, Romualdas. Geras ru-gas vasaros stovyklų receptams — „Ate-itininkų vasaros stovyklų vadovas“ 11.30
LANDSBERGAS, Algirdas. Pragmatikas iš Texas keistoje simbolų karalytyje. James Baker memuarai 1.27
LANDSBERGAS, Algirdas. Iechoko Mero „Apervatas pasaulis“ 10.19
MELNIKAS, Petras. Raganos simbolis paremta knyga apie Berjā. Franz Bauer romanas „Mirties vardas“ 1.13
MELNIKAS, Petras. Apie pasaulio didžiulius pėklius. Igory Bunickas „Partijos pasakos“ 2.3
MELNIKAS, Petras. Ieškant gerovės ir žmogaus praisties nelaisvėje. Vytauto Bubrio romanas „Žmogus iš tenai“ 4.13
MELNIKAS, Petras. Žaidimas įvalrove apysakos. R.Četėnės „Lauzi polėpė“ 4.27
MELNIKAS, Petras. Poeto Joseph Bro-dsky at knyga 7.6
MELNIKAS, Petras. Viena 20-ojo amžiaus odėja. Juozas Kačinskis „Belvio dailis“ 10.12
MELNIKAS, Petras. Sudrumta pasto-ral Juozo Apučio romane „Smėlynose negalima nutoti“ 11.23
MELNIK